

คุณธรรมทางกฎหมายในกฎหมายอาญา : ศึกษาความผิดฐานรับของโจร

คัทราวดี สีทองเสื่อ*

ศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล**

บทคัดย่อ

ในบทบัญญัติความผิดอาญารูปแบบต่าง ๆ จะมีสิ่งที่กฎหมายประสงค์จะคุ้มครองเป็นส่วนที่แฝงอยู่ด้วยเสมอ ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่มีรูปร่างหรือวัตถุหรือบุคคลแต่เป็นสภาพที่พึงปรารถนาที่กฎหมายต้องการประกันจากการล่วงละเมิด สิ่งนี้ในทางตำราเยอรมันเรียกว่า “Rechtsgut” หรือ “คุณธรรมทางกฎหมาย” (legal interest) ซึ่งคุณธรรมทางกฎหมายที่ได้รับการยกระดับขึ้นเป็นคุณธรรมทางกฎหมายในทางกฎหมายอาญาไม่ว่าจะในประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอาญาอื่นล้วนแล้วแต่เป็นคุณธรรมทางกฎหมายที่สำคัญและจำเป็นสำหรับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคมทั้งสิ้น สำหรับคุณธรรมทางกฎหมายความผิดฐานรับของโจรตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 357 คือ สิทธิของผู้เป็นเจ้าของในการติดตามเอาทรัพย์สิน ส่วนการวินิจฉัยว่าการกระทำใดเป็นความผิดฐานรับของโจรหรือไม่นั้นต้องพิจารณาไปตามโครงสร้างของความผิดอาญามาตรา 357 หากพบว่ามีคลุมเครือหรือไม่ชัดเจนของบทบัญญัติก็จำเป็นที่จะต้องอาศัยการตีความกฎหมายเป็นตัวช่วยซึ่งในการตีความกฎหมายอาญาไม่สามารถใช้หลักการตีความหลักใดหลักหนึ่งเพียงหลักเดียวได้เพราะอาจจะส่งผลให้การอธิบายหรือให้เหตุผลประกอบคำพิพากษาเกิดความผิดพลาดและก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมได้ แต่จากการศึกษาคำพิพากษฎีกาบางฉบับเกี่ยวกับความผิดฐานรับของโจรพบว่าศาลไม่ได้พิจารณาถึงคุณธรรมทางกฎหมายประกอบการวินิจฉัยด้วยและในบางกรณีเป็นการใช้กฎหมายโดยการตีความตามตัวอักษรมากกว่าจะทำความเข้าใจว่ากฎหมายบัญญัติขึ้นมาด้วยความมุ่งหมายเพื่อคุ้มครองอะไร อะไรคือคุณธรรมทางกฎหมายของบทบัญญัตินั้น จึงส่งผลให้คำพิพากษฎีกาบางฉบับวินิจฉัยโดยอธิบายหรือให้เหตุผลประกอบคำพิพากษาที่ไม่ถูกต้องตามหลักทฤษฎีทางกฎหมาย หรืออาจเป็นไปได้ว่าศาลได้พิจารณาถึงคุณธรรมทางกฎหมายประกอบการวินิจฉัยด้วยแล้วแต่ไม่ได้แสดงเอาไว้เป็นลายลักษณ์

* นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

** ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

อักษร ก่อให้เกิดความสับสนและเข้าใจผิดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ความรับผิดชอบทางอาญาของความผิดฐานรับของโจร ด้วยเหตุนี้ จึงเห็นว่าในการวินิจฉัยความผิดอาญาฐานรับของโจรจำเป็นต้องพิจารณาถึงคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานรับของโจรประกอบด้วย กล่าวคือ ต้องพิจารณาถึงสิทธิของเจ้าของทรัพย์สินในการติดตามเอาทรัพย์สิน โดยพิจารณาว่าการกระทำนั้นเป็นการขัดขวางการติดตามเอาทรัพย์สินหรือทำให้การติดตามเอาทรัพย์สินทำได้ยากขึ้นหรือไม่ รวมทั้งพิจารณาว่าทรัพย์สินที่ได้กลับคืนมานั้นยังคงมีคุณค่าหรือประโยชน์ใช้สอยสมความมุ่งหมายของผู้เป็นเจ้าของอยู่หรือไม่

1. บทนำ

กฎหมายอาญาคือบรรดากฎหมายทั้งหลายที่ระบุถึงความผิดอาญา โทษ วิธีการเพื่อความปลอดภัยและมาตรการบังคับทางอาญาอื่น และเป็นกฎหมายที่กำหนดให้ความผิดอาญาเป็นเงื่อนไขของการใช้โทษ วิธีการเพื่อความปลอดภัยและมาตรการบังคับทางอาญาอื่นนั้น การวินิจฉัยว่าการกระทำใดเป็นความผิดอาญาหรือไม่ต้องวินิจฉัยตามโครงสร้างของความผิดอาญานอกจากนี้ ในการวินิจฉัยว่าการกระทำใดผิดกฎหมายอาญาหรือไม่นั้นต้องพิจารณาถึงคุณธรรมทางกฎหมายหรือสิ่งที่กฎหมายประสงค์จะคุ้มครองประกอบด้วย เนื่องจากในการบัญญัติความผิดต่าง ๆ นั้น จะมีคุณธรรมทางกฎหมายเป็นพื้นฐานของความคิดด้วยเสมอ อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่าในทางปฏิบัติที่ผ่านมานักกฎหมายไทยไม่ได้ให้ความสำคัญกับคุณธรรมทางกฎหมายเท่าที่ควร อาจเป็นไปได้ว่านักกฎหมายส่วนใหญ่ยังไม่รู้จักหรือไม่เข้าใจความหมายและแนวความคิดของคุณธรรมทางกฎหมายอย่างเพียงพอ ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญประการหนึ่ง เพราะหากการวินิจฉัยความผิดไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของกฎหมาย กล่าวคือ สิ่งที่กฎหมายประสงค์จะคุ้มครองกับสิ่งที่ศาลเห็นว่าควรคุ้มครองเป็นคนละสิ่งกันผลของคำพิพากษาหรือเหตุผลประกอบคำพิพากษาย่อมไม่เป็นไปตามหลักทฤษฎีทางกฎหมายและอาจกลายเป็นที่มาของความไม่ยุติธรรมได้

2. การกิจของกฎหมายอาญาและคุณธรรมทางกฎหมาย

2.1 การกิจของกฎหมายอาญา

2.1.1 การกิจในการคุ้มครองสังคม เพื่อรักษาความสงบและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม

2.1.2 ภารกิจในการปราบปรามและในการป้องกันการกระทำความผิด เพื่อให้ผู้กระทำความผิดเห็นว่าสังคมไม่ยอมรับการกระทำของเขาและเป็นการเตือนบุคคลทั่วไปว่าถ้ามีการกระทำเช่นนั้นเกิดขึ้นอีกก็จะมีโทษเช่นเดียวกัน

2.1.3 ภารกิจในการคุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมายและในการคุ้มครองคุณภาพของการกระทำ กฎหมายอาญาถูกบัญญัติขึ้นมาเพื่อคุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมายไม่ให้ถูกคุกคามให้ตกอยู่ในอันตรายและเพื่อคุ้มครอง “คุณภาพของการกระทำ” ให้เป็นการกระทำที่ถูกต้องตามหน้าที่เพราะการกระทำที่เป็น “ความผิดอาญา” นอกจากจะเป็นการกระทำที่ละเมิดคุณธรรมทางกฎหมายแล้ว ยังเป็นการกระทำที่ผิดหน้าที่ในขณะเดียวกันด้วย

2.2 คุณธรรมทางกฎหมาย

บทบัญญัติของความผิดต่าง ๆ เป็นบทบัญญัติที่สั้นและกระชับรัด แต่ในความสั้นและกระชับรัดนั้นได้รวบรวมเอาสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานของความผิดเอาไว้ ได้แก่ ผู้กระทำ การกระทำ กรรมของการกระทำ และผลของการกระทำ นอกจากนี้ยังมีส่วนที่กฎหมายประสงค์จะคุ้มครองแฝงอยู่ด้วยเสมอ ซึ่งเป็นสภาพที่พึงปรารถนาที่กฎหมายต้องการประกันจากการล่วงละเมิด ในทางตำราเยอรมันเรียกว่า “Rechtsgut”¹ หรือ “คุณธรรมทางกฎหมาย” (legal interest) ซึ่งเป็นสถานะความคิดที่เป็นนามธรรม โดยคุณธรรมทางกฎหมายในทางกฎหมายอาญาไม่ว่าจะในประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอาญาอื่นล้วนแล้วแต่เป็นคุณธรรมทางกฎหมายที่สำคัญและจำเป็นสำหรับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคมทั้งสิ้น การคุ้มครองในรูปแบบอื่นจึงไม่เพียงพอด้วยเหตุนี้จึงต้องคุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมายที่สำคัญนั้นด้วยกฎหมายอาญา อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผู้บัญญัติกฎหมายจะได้คำนึงถึงคุณธรรมทางกฎหมายหรือไม่ก็ตาม การบัญญัตินั้นก็ยังคงแสดงถึงการยอมรับเอาคุณธรรมทางกฎหมายอย่างใดอย่างหนึ่งเข้าไปโดยอัตโนมัติและกฎหมายก็มีการกิจที่ต้องคุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมายเช่นว่านั้นโดยอัตโนมัติด้วยเช่นกัน

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้นว่าคุณธรรมทางกฎหมายไม่ใช่สิ่งที่เป็นรูปธรรมที่สามารถจับต้องได้โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า แต่เป็นสิ่งที่ปรากฏในทางความคิดซึ่งเป็นนามธรรม กล่าวโดยเฉพาะคุณธรรมทางกฎหมายเป็นสิ่งที่ เป็น “ประโยชน์” หรือเป็นสิ่งที่ เป็น “คุณค่า” ในการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคม ในการที่จะให้อยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคมมีความเป็นปกติสุขนั้น มนุษย์ทุกคนต้องเคารพและไม่ละเมิดประโยชน์หรือคุณค่าของการอยู่ร่วมกัน การละเมิดประโยชน์หรือคุณค่าของการอยู่ร่วมกันจึงเป็นการละเมิดคุณธรรมทางกฎหมาย ฉะนั้นจึง

¹ คณิต ฒ นคร ก (2551), กฎหมายอาญาภาคทั่วไป : 130.

สามารถให้ความหมายของ คุณธรรมทางกฎหมายได้ว่าหมายถึงประโยชน์หรือคุณค่าของการอยู่ร่วมกันที่กฎหมายคุ้มครอง หรือประโยชน์ที่กฎหมายคุ้มครอง

คุณธรรมทางกฎหมาย แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ คุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคล เช่น ชีวิต ความปลอดภัยของร่างกาย กรรมสิทธิ์ เป็นต้น และคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนร่วม เช่น ความปลอดภัยในการจราจรความมั่นคงเชื่อถือและการชำระหนี้ได้ของเงินตรา ความเด็ดขาดแห่งอำนาจรัฐ ความคงอยู่ของดินแดนหรือความเป็นเอกภาพของดินแดน เป็นต้น ซึ่งความผิดอาญาบางฐานอาจมีคุณธรรมทางกฎหมายมากกว่าหนึ่งคุณธรรมทางกฎหมายและอาจมีทั้งคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนรวมและคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคลรวมกันอยู่ในความผิดอาญาฐานนั้นได้

ในส่วนที่เกี่ยวกับคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคลนั้นยังอาจแบ่งออกเป็นคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคลโดยแท้ เช่น เกียรติ ความปลอดภัยของร่างกาย เป็นต้น แต่การแบ่งเช่นนี้เป็นเพียงการพยายามแยกแยะให้เห็นเด่นชัดที่อาจมีประโยชน์ในทางวิชาการบ้างเท่านั้น เช่น ในการบัญญัติความผิดอันยอมความได้ เป็นต้น โดยทั่วไปคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคลเป็นคุณธรรมทางกฎหมายที่ผู้เป็นเจ้าของสามารถสละความคุ้มครองได้ แต่สำหรับชีวิตมนุษย์นั้นแม้จะเป็นคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคลแต่ผู้เป็นเจ้าของก็ไม่อาจสละความคุ้มครองได้²

การศึกษาคุณธรรมทางกฎหมายมีประโยชน์ประการแรกคือช่วยในการแบ่งแยกจัดหมวดหมู่ประเภทของความผิดเพื่อการศึกษา ซึ่งการจัดหมวดหมู่ประเภทความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาก็มีพื้นฐานตั้งอยู่บนหลักเรื่องคุณธรรมทางกฎหมายนั่นเอง นอกจากนี้ยังมีผลต่อการวินิจฉัยเรื่องการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายด้วยเพราะการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายกระทำได้เฉพาะกรณีกระทำการป้องกันคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคลเท่านั้น และดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคลโดยทั่วไปเจ้าของสามารถสละความคุ้มครองได้ คุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคลจึงมีความสำคัญในเรื่องความยินยอมของผู้เสียหาย นอกจากนี้คุณธรรมทางกฎหมายยังมีประโยชน์ในการวินิจฉัยปัญหาผู้เสียหายในคดีอาญาอีกด้วยเพราะผู้เสียหายคือผู้ที่คุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคลถูกล่วงละเมิด ดังนั้น หากทราบว่าคุณธรรมทางกฎหมายของบทบัญญัตินั้นคือสิ่งใดแล้ว บุคคลผู้เป็นเจ้าของคุณธรรมทางกฎหมายและคุณธรรมทางกฎหมายดังกล่าวได้ถูกล่วงละเมิดย่อมเป็นผู้เสียหาย และโดยที่คุณธรรมทางกฎหมายเป็นพื้นฐานที่สำคัญของความผิดฐานต่าง ๆ คุณธรรมทางกฎหมายจึง

² คณิต ฒ นคร ก เล่มเดิม : 134.

เป็นเครื่องช่วยในการตีความกฎหมายอาญาซึ่งหากมิได้มีการศึกษากันให้เข้าใจก็อาจจะทำให้เกิดความผิดพลาดในการตีความกฎหมายได้

การตีความกฎหมาย คือ การค้นหาหรืออธิบายความหมายของถ้อยคำที่ปรากฏในทบกฎหมายที่มีถ้อยคำไม่ชัดเจน กำกวม หรืออาจแปลได้หลายทาง เพื่อทราบว่าถ้อยคำในกฎหมายนั้นมีความหมายอย่างไร³ โดยอาศัยการใช้เหตุผลตามหลักตรรกวิทยาและสามัญสำนึกให้มีความหมายที่ชัดเจนขึ้นเพื่อที่จะนำกฎหมายนั้นไปใช้บังคับแก่กรณีที่มีปัญหาได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรม ข้อสังเกตประการสำคัญของการตีความกฎหมายก็คือการตีความกฎหมายไม่ใช่การสร้างหรือบัญญัติกฎหมายขึ้นใหม่ แต่เป็นการให้ความหมายที่ชัดเจนแก่บทบัญญัติของกฎหมายโดยมีหลักในการใช้กฎหมายเบื้องต้นเอาไว้ว่าต้องใช้ไปในทางที่ต้องด้วยบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามตัวอักษร กล่าวคือ มีถ้อยคำบัญญัติไว้อย่างใดย่อมใช้ไปตามที่บัญญัติไว้นั้น จะตีความด้วยการนำถ้อยคำหรือส่วนที่มีได้มีการบัญญัติไว้มาใช้บังคับมิได้ แต่หากกฎหมายมีบทบัญญัติที่ไม่ชัดเจน คลุมเครือ ผู้ใช้จึงจำต้องมีการตีความบทบัญญัตินั้น ๆ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของกฎหมาย ระบบกฎหมายที่ใช้อยู่ บริบททางสังคมขณะที่มีการร่างกฎหมายนั้น ซึ่งอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าการตีความกฎหมายอาญาต้องตีความโดยเคร่งครัดตามตัวอักษร แต่ถ้าการตีความเคร่งครัดตามตัวอักษรจะทำให้เกิดผลที่ผิดแปลกก็จะต้องตีความตามเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้นอย่างเคร่งครัดดุจกัน⁴

3. ความผิดฐานรับขโมยโจรตามกฎหมายต่างประเทศ

3.1 ความผิดฐานรับขโมยโจรตามกฎหมายอังกฤษ

ในกฎหมายอังกฤษแต่เดิมไม่ปรากฏว่ามีความผิดฐานรับขโมยโจรโดยตรง จะมีก็แต่เพียงความผิดฐานปิดบังผู้กระทำความผิดเท่านั้น ต่อมาในปี ค.ศ.1916 อังกฤษได้ประกาศใช้ The Larceny Act ซึ่งมาตรา 33 ได้กำหนดลักษณะของความผิดฐานรับขโมยโจรเอาไว้ว่าผู้กระทำความผิดฐานรับขโมยโจรต้องมีการครอบครองหรือควบคุมตัวทรัพย์สิน จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1968 ได้มีการประกาศใช้ The Theft Act 1968 โดยกำหนดความผิดฐานรับขโมยโจรเอาไว้ในมาตรา 22

แต่เดิมกฎหมายอังกฤษถือว่าภายหลังจากได้ทรัพย์สินมาและก่อนมีการรับทรัพย์สินนั้นไว้ หากสภาพของทรัพย์สินที่ได้มาเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมแต่ยังมีลักษณะเดียวกันเหลืออยู่ ผู้รับอาจมีความผิดฐานรับขโมยโจร จึงพอสรุปได้ว่าการบังคับใช้กฎหมายของอังกฤษในยุคแรกนั้นมุ่งไปที่

³ หยุด แสงอุทัย ก (2535), ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป : 110. และ วิษณุ เครืองาม, เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป หน่วยที่ 1-8 : 267.

⁴ อานินทร์ กรัยวิเชียร, 2539, การตีความกฎหมาย : 388.

การคงอยู่ของตัวทรัพย์สินเป็นหลัก โดยไม่พิจารณาในแง่ของคุณธรรมทางกฎหมายหรือสิ่งที่กฎหมายประสงค์จะคุ้มครองแต่อย่างใด ต่อมา The Larceny Act 1916, section 46(1) ได้บัญญัติความหมายของคำว่า “ทรัพย์สิน” ไว้ว่าให้หมายความรวมถึงทรัพย์สินใด ๆ ซึ่งได้เปลี่ยนแปลงมาจากทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดหรือเอาทรัพย์สินนั้นไปแลงมา ไม่ว่าจะโดยทันทีหรือไม่ก็ตาม ส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายของศาลตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมายโดยมุ่งถึงคุณค่าแห่งทรัพย์สินเป็นองค์ประกอบในการพิจารณาความเป็นของโจร ในปัจจุบัน The Theft Act 1968 ได้บัญญัติความหมายของคำว่า “ทรัพย์สิน (goods)” ไว้ให้หมายความรวมถึงผลประโยชน์ที่ได้มาจากทรัพย์สินของโจรด้วย เช่น เงินที่ได้มาจากการขายทรัพย์สินที่ได้มาจากการลักทรัพย์ก็อยู่ในความหมายของทรัพย์สินของโจรเช่นกัน (The Theft Act 1968, section 24(2)) จึงอาจสรุปได้ว่าความผิดฐานรับของโจรตามกฎหมายอังกฤษประสงค์จะคุ้มครองคุณค่าแห่งทรัพย์สินมากกว่าตัวทรัพย์สิน

3.2 ความผิดฐานรับของโจรตามกฎหมายฝรั่งเศส

แต่เดิมความผิดฐานรับของโจรตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส (The Criminal Code of 1810) ถือว่าเป็นการสมรู้หรือสนับสนุนการกระทำความผิดมูลฐานและต้องรับโทษเช่นเดียวกับความผิดมูลฐาน ต่อมาในปี ค.ศ.1915 จึงได้มีการบัญญัติกฎหมายความผิดฐานรับของโจรขึ้นใหม่เป็นความผิดโดยเอกเทศตาม The French Penal Code ในมาตรา 460 และมาตรา 461 และในปี ค.ศ.1992 ประเทศฝรั่งเศสได้มีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญาลบใหม่ซึ่งกำหนดให้ความผิดฐานรับของโจรไว้ในหมวดความผิดต่อทรัพย์สิน ส่วนที่ 1 ว่าด้วยการรับของโจรและความผิดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยกำหนดไว้ในมาตรา 321-1 ถึง 12 ซึ่งมีมาตรา 321-1 เป็นบทหลักที่กำหนดความผิด

จากการศึกษาความผิดฐานรับของโจรตามกฎหมายฝรั่งเศสพบว่ากฎหมายประสงค์จะคุ้มครองที่คุณค่าแห่งทรัพย์สินเช่นเดียวกับในกฎหมายอังกฤษ นอกจากนี้ ศาลสูงของฝรั่งเศส (Cour de Cassation หรือ Court of Cassation) ยังได้วางหลักสำคัญเอาไว้ในปี ค.ศ.1857 ว่า “การรับของโจรคือการยึดถือทรัพย์สินไว้ด้วยความสมัครใจ อันเป็นการเสียหายแก่เจ้าของทรัพย์สินที่แท้จริงและรู้ที่มาแห่งทรัพย์สินที่ยึดถือไว้นั้นด้วย” แสดงให้เห็นว่านอกจากจะต้องพิจารณาถึงสภาพแห่งทรัพย์สินว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดแล้ว ยังต้องพิจารณาค่าแห่งทรัพย์สินด้วยว่ายังเป็นประโยชน์แก่เจ้าของทรัพย์สินอยู่หรือไม่ กล่าวคือ เมื่อได้รับทรัพย์สินนั้นไว้แล้วได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของทรัพย์สินหรือไม่

4.วิเคราะห์คำพิพากษาเกี่ยวกับความผิดฐานรับของโจร

ประเทศไทยเริ่มบัญญัติความผิดฐานรับของโจรไว้ในกฎหมายตั้งแต่สมัยอยุธยา ในสมัยของสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 โดยถือว่าผู้รับของโจรเป็นผู้สมรู้ร่วมคิดกับโจรให้ลงโทษเช่นเดียวกับพวกโจร ซึ่งใกล้เคียงกับกฎหมายโบราณของอังกฤษซึ่งถือว่าการรับของโจรเป็นการสมรู้ภายหลังการกระทำความผิดและกฎหมายโบราณของฝรั่งเศสซึ่งถือว่าการรับของโจรเป็นการกระทำความผิดร่วมกับโจรเช่นกัน ต่อมาเมื่อมีการใช้กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 จึงได้มีการแยกความผิดฐานรับของโจรออกเป็นความผิดอีกฐานหนึ่งต่างหาก แต่ในสมัยนี้ยังไม่มีการบัญญัติความผิดมูลฐานเอาไว้อย่างชัดเจน จึงมีผลให้ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดทุกฐานความผิดสามารถเป็นของโจรได้ทั้งสิ้น และเมื่อมีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 357 ก็ได้มีการกำหนดความผิดมูลฐานขึ้น เพื่อเป็นหลักเกณฑ์ว่าทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดลักษณะใดบ้างจึงจะถือว่าเป็นของโจร

ความผิดฐานรับของโจรนอกจากจะเป็นเรื่องของการกระทำความผิดต่อทรัพย์สินของผู้อื่นเพื่อประโยชน์ของตนเองแล้ว ในทางอ้อมยังเป็นเรื่องของการกระทำอันเป็นการส่งเสริมให้มีการแสวงหาทรัพย์สินโดยการกระทำความผิดด้วยการให้ความสะดวกในภายหลังโดยช่วยบุคคลในการกระทำต่อทรัพย์สินที่เป็นของโจรอีกด้วย การลงโทษผู้ที่เกี่ยวข้องกับของโจรจึงเพื่อให้เกิดอุปสรรคในการที่บุคคลจะแสวงหาทรัพย์สินของผู้อื่นด้วยการกระทำผิดและเพื่อให้เจ้าของสามารถติดตามเอาทรัพย์สินคืนได้โดยง่าย⁵ ดังนั้น สิ่งที่กฎหมายประสงค์จะคุ้มครองในความผิดฐานรับของโจรจึงคือคุณค่าหรือประโยชน์ใช้สอยแห่งทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดนั้นเอง แม้ว่าทรัพย์สินนั้นจะได้เปลี่ยนแปลงเปลี่ยนรูปไปทั้งหมด หากทรัพย์สินนั้นยังมีคุณค่าสำหรับผู้เป็นเจ้าของอยู่ก็ถือว่าเป็นของโจร ทั้งนี้ เพราะในการตีความกฎหมายอาญานอกจากจะต้องตีความอย่างจำกัดตามตัวอักษรแล้วยังต้องตีความตามเจตนารมณ์ของการร่างกฎหมายด้วย กล่าวคือ ต้องพิจารณาถึงสิ่งที่กฎหมายประสงค์จะคุ้มครองประกอบด้วย การที่จะถือว่ากฎหมายประสงค์จะลงโทษผู้ที่รับทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดในเมื่อทรัพย์สินนั้นไม่ได้เปลี่ยนรูปเป็นทรัพย์สินอีกอย่างหนึ่งทั้งหมดโดยไม่คำนึงถึงคุณสมบัติของทรัพย์สินแต่ละชนิดประกอบการพิจารณาด้วยก็อาจทำให้ความผิดฐานนี้หาที่ใช้ได้ยากขึ้นและไม่เหมาะสมกับเหตุการณ์

⁵ หยุด แสงอุทัย ข (2544), คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 2-3 : 345. และสมศักดิ์ สิงห์พันธุ์, 2515, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา เล่ม 4 ตอนที่ 1 : 545.

จากการศึกษาคำพิพากษาของศาลฎีกาพบว่าในทางปฏิบัติศาลฎีกาจะวินิจฉัยความผิดตามองค์ประกอบของความผิดอาญา ในการวินิจฉัยความผิดฐานรับของโจรก็เช่นเดียวกันโดยศาลฎีกาจะวินิจฉัยโดยให้เหตุผลประกอบคำพิพากษตามองค์ประกอบในมาตรา 357 แห่งประมวลกฎหมายอาญา แต่มักพบปัญหาว่าในบางกรณีเป็นการใช้กฎหมายโดยการตีความตามตัวอักษรมากกว่าจะทำความเข้าใจว่ากฎหมายนั้นบัญญัติขึ้นมาด้วยความมุ่งหมายเพื่อคุ้มครองอะไร อะไรคือคุณธรรมทางกฎหมายของบทบัญญัตินั้น จึงส่งผลให้คำพิพากษาศาลฎีกาบางฉบับวินิจฉัยโดยอธิบายหรือให้เหตุผลประกอบคำพิพากษาที่ไม่ถูกต้องตามหลักทฤษฎีทางกฎหมาย ด้วยความเคารพต่อศาลฎีกา ผู้เขียนจะขอยกตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาบางฉบับขึ้นมาอธิบายถึงการให้เหตุผลประกอบคำพิพากษาของศาลฎีกาว่าถูกต้องหรือไม่ หากไม่ถูกต้องแล้วจะมีแนวทางในการอธิบายหรือให้เหตุผลประกอบคำพิพากษาอย่างไรจึงจะถูกต้องตามหลักทฤษฎีทางกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 532/2473 ซึ่งให้เหตุผลประกอบคำวินิจฉัยว่าการกระทำความผิดฐานรับของโจรจะต้องเป็นการกระทำที่เป็นการช่วยเหลือผู้กระทำความผิดมูลฐานที่ได้ทรัพย์ไปไม่ใช่กระทำเพื่อตนเองหรือผู้อื่นนอกเหนือจากผู้กระทำความผิดมูลฐาน ดังนั้น การกระทำที่มีใช่เป็นการช่วยเหลือผู้กระทำความผิดมูลฐานในการจำหน่ายทรัพย์ก็ไม่เป็นความผิดฐานรับของโจร ซึ่งหากพิจารณาตามหลักของการตีความกฎหมายแล้วจะพบว่าจำเลยได้กระทำครบองค์ประกอบของความผิดฐานรับของโจรแล้ว เนื่องจากได้มีการนำเงินจากเจ้าทรัพย์ไปมอบให้คนร้ายเพื่อรับเอาทรัพย์กลับคืนมา อันเป็นลักษณะของการกระทำที่เป็นการช่วยเหลือคนร้ายให้สามารถจำหน่ายทรัพย์ได้โดยที่จำเลยรู้ว่าทรัพย์นั้นเป็นของที่ได้มาจากการกระทำความผิดซึ่งความผิดนั้นเข้าลักษณะลักทรัพย์ แต่จำเลยก็ยังประสงค์ที่จะช่วยนำเงินไปให้คนร้าย อย่างไรก็ตาม หากมองในแง่ของศีลธรรมจะเห็นว่าไม่สมควรลงโทษจำเลยซึ่งศาลเองก็มีความเห็นเช่นเดียวกัน ซึ่งในประเด็นนี้หากพิจารณาถึงสิ่งที่เรียกว่าคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานรับของโจรแล้วจะพบว่ามาตรา 357 มีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองทรัพย์สิ้นซึ่งก็คือสิทธิในการติดตามเอาทรัพย์คืนของผู้เป็นเจ้าของ ดังนั้น การที่จำเลยสามารถนำทรัพย์กลับคืนมาคืนให้แก่เจ้าของได้แม้จะเป็นการนำเงินจากเจ้าของไปให้ทรัพย์กลับคืนมาก็ตาม การกระทำของจำเลยก็ไม่ได้กระทบต่อคุณธรรมทางกฎหมายของมาตรา 357 แต่เป็นไปเพราะไม่ต้องการให้ทรัพย์นั้นถูกเปลี่ยนมือไปอันจะทำให้การติดตามเอาทรัพย์คืนทำได้ยากขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงไม่ทำให้จำเลยมีความผิดฐานรับของโจร

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 657/2519 ซึ่งให้เหตุผลประกอบคำวินิจฉัยว่าการกระทำความผิดฐานรับของโจร ผู้กระทำจะต้องมีเจตนากระทำความผิด กล่าวคือ ผู้กระทำต้องทราบว่าเป็นทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิดและประสงค์จะช่วยเหลือผู้กระทำความผิด ซึ่งหากพิจารณาตาม

หลักของการตีความกฎหมายอาญาแล้วจะพบว่าผู้กระทำได้กระทำไปโดยเจตนาแล้ว เพราะผู้กระทำได้กระทำไปโดยรู้ว่าทรัพย์นั้นได้มาจากการกระทำความผิดและผู้กระทำให้ต้องการให้คนร้ายได้รับค่าไถ่หรือผลประโยชน์กลับไป แต่เมื่อพิจารณาถึงคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานรับของโจรประกอบแล้วกลับพบว่า แม้ผู้กระทำจะช่วยให้คนร้ายได้รับค่าไถ่หรือผลประโยชน์กลับไป แต่ในอีกทางหนึ่งก็ได้ช่วยให้เจ้าของทรัพย์ได้รับทรัพย์กลับคืนมาด้วยเช่นกัน จึงเท่ากับว่าจำเลยได้ช่วยทำให้ทรัพย์ไม่ถูกเปลี่ยนมือไปอยู่กับบุคคลอื่น หากแต่ได้ช่วยทำให้สามารถติดตามเอาทรัพย์กลับคืนได้ง่ายขึ้น จำเลยจึงไม่มีความผิดฐานรับของโจร เพราะไม่ได้กระทำการอันเป็นการขัดแย้งหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานรับของโจร

คำพิพากษาฎีกาที่ 596/2482 เป็นการให้เหตุผลประกอบคำวินิจฉัยว่าผู้กระทำความผิดฐานรับของโจรจะต้องมีเจตนาทุจริตตั้งเช่นคำอธิบายในตำราก่อนใช้ประมวลกฎหมายอาญาอันเป็นเรื่องของเจตนาพิเศษ ซึ่งหากพิจารณาตามหลักของการตีความกฎหมายอาญาแล้วจะพบว่า การให้เหตุผลในลักษณะดังกล่าวดังกล่าวเป็นการให้เหตุผลที่ขัดกับบทบัญญัติของกฎหมาย เพราะความผิดฐานรับของโจรตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 357 วรรคแรก ต้องการองค์ประกอบความผิดภายในเพียงการกระทำโดยเจตนาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 เท่านั้น ไม่คำนึงถึงว่าจำเลยจะมีเจตนาทุจริตหรือไม่ ดังนั้น จึงไม่ควรนำเอาเรื่องเจตนาพิเศษมาเป็นเหตุผลประกอบในการวินิจฉัยความผิดฐานรับของโจร ส่วนเหตุผลที่เหมาะสมและควรให้ความสำคัญคือเรื่องของคุณธรรมทางกฎหมายหรือสิ่งที่มาตรา 357 ประสงค์จะคุ้มครอง ดังนั้น กรณีนี้จำเลยจึงไม่มีความผิดฐานรับของโจรเพราะจำเลยไม่ได้กระทำการอันเป็นการขัดแย้งหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานรับของโจร กล่าวคือ จำเลยไม่ได้ขัดขวางการติดตามเอาทรัพย์กลับคืนหรือทำให้การเอาทรัพย์กลับคืนทำได้ยากขึ้นแต่อย่างใด ด้วยเหตุนี้ ในระยะหลังคำพิพากษาฎีกาบางฉบับจึงได้เลี่ยงไปใช้คำว่า “สุจริต” ในการอธิบายหรือให้เหตุผลประกอบคำพิพากษา (คำพิพากษาฎีกาที่ 2611/2527) เพื่อเลี่ยงปัญหาว่าคำพิพากษาฎีกาขัดแย้งกับบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวมาแล้วข้างต้น แต่ผู้เขียนเห็นว่าไม่ใช่ทางออกที่ถูกต่อนัก ที่เหมาะสมศาลควรนำคุณธรรมทางกฎหมายมาพิจารณาประกอบในการวินิจฉัยความผิดนอกเหนือจากการพิจารณาเฉพาะตัวบทกฎหมายเพียงประการเดียว ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการตีความกฎหมายอาญาที่ต้องตีความตามตัวอักษรและตามเจตนารมณ์ของกฎหมายควบคู่กันไป

5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ความผิดฐานรับของโจรแม้จะเป็นเพียงความผิดอุปกรณ์ไม่ใช่ความผิดหลัก แต่ก็มีบทลงโทษที่สูงกว่าความผิดหลักซึ่งเป็นความผิดมูลฐานบางฐาน เพราะความผิดฐานรับของโจรเป็นความผิดที่มีลักษณะเป็นการส่งเสริม จูงใจ หรือก่อให้เกิดการกระทำความผิดมูลฐานขึ้น ดังนั้นหากสามารถป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดฐานรับของโจรได้ก็จะทำให้อัตราการกระทำความผิดฐานอื่น ๆ ลดลงไปด้วย ด้วยเหตุนี้ ความผิดฐานรับของโจรจึงถูกบัญญัติขึ้นมาโดยมีเจตนารมณ์เพื่อมิให้มีการสนับสนุนการแสวงหาทรัพย์สินโดยการกระทำความผิดด้วยการช่วยเหลือให้ความสะดวกแก่บุคคลในการกระทำต่อทรัพย์สินที่เป็นของโจรในภายหลังและมุ่งลงโทษผู้ที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด หากผู้นั้นได้กระทำไปโดยรู้อยู่แล้วในขณะที่กระทำว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด แต่ไม่จำเป็นต้องถึงขนาดรู้ว่าได้มาจากการกระทำความผิดฐานใด ทั้งนี้ไม่ว่าผู้กระทำจะได้รับประโยชน์หรือไม่ก็ตาม

จากการศึกษาเรื่องการตีความกฎหมายอาญาและคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานรับของโจร รวมถึงคำพิพากษาฎีกาเกี่ยวกับความผิดฐานรับของโจรแล้วเห็นว่านักกฎหมายไทยควรหันมาให้ความสำคัญกับคุณธรรมทางกฎหมายให้มากขึ้นเพราะคุณธรรมทางกฎหมายคือเจตนารมณ์ของกฎหมาย ซึ่งหากนักกฎหมายเข้าใจถึงความสำคัญของคุณธรรมทางกฎหมายแล้วย่อมไม่ใช่เรื่องยากเลยในการให้เหตุผลว่าเหตุใดจำเลยจึงผิดหรือไม่ผิดฐานรับของโจรโดยที่เหตุผลดังกล่าวเป็นเหตุผลที่ซ่อนอยู่ในบทบัญญัติของกฎหมายนั่นเอง

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- เกียรติขจร วิจารณ์สวัสดิ์. (2551). คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1 บทบัญญัติทั่วไป (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พลสยามพริ้นติ้ง.
- คณิต ณ นคร. (2553). กฎหมายอาญาภาคความผิด (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- _____. (2556). กฎหมายอาญาภาคทั่วไป (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- _____. (2556). ประมวลกฎหมายอาญา : หลักกฎหมายและพื้นฐานการเข้าใจ (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- จิตติ ดิงศภัทย์. (2555). กฎหมายอาญา ภาค 1. กรุงเทพฯ : สำนักฝึกอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- _____. (2545). คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2 ตอนที่ 3 และภาค 3 (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ : บริษัทกรุงสยามพริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด.
- ธานินทร์ กรัยวิเชียร. (2539). การตีความกฎหมาย (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัฒน นิลวัฒนานนท์. (2503). คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา (ส่วนที่ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับทรัพย์) : มีตัวบทและองค์ความผิด พร้อมด้วยเปรียบเทียบความแตกต่าง (พิมพ์ครั้งที่ 3). พระนคร : วัฒนบรรณาการ.
- พิพัฒน์ จักรางกูร. (2525). อาญา ภาค 1 (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : สำนักฝึกอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- ร. แลงกาศ์. (2506). กฎหมายตราสามดวง เล่ม 3. พระนคร : องค์การค้าคุรุสภา.
- _____. (2506). กฎหมายตราสามดวง เล่ม 4. พระนคร : องค์การค้าคุรุสภา.
- วรภัคดีพิบูลย์. พระ. (2512). ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 2). คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจิตร ลุสิตานนท์. (2507). กฎหมายอาญา (ภาค 1) (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- วิชา มหาคุณ. (2523). ประวัติศาสตร์กฎหมายและภาษากฎหมายไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 3).
กรุงเทพฯ : คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชญ์ เครื่องงาม. (2523). เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย
ทั่วไป หน่วยที่ 1-8. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- สมศักดิ์ สิงห์พันธุ์. (2515). คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา เล่ม 4 ตอนที่ 1. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เสนีย์ ปราโมช. (2520). กฎหมายลักษณะทรัพย์สิน (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษร
ศาสตร์.
- แสวง บุญเฉลิมวิภาส. (2551). หลักกฎหมายอาญา (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. (2546). คำอธิบายความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ตามประมวลกฎหมาย
อาญา (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- หยุด แสงอุทัย. (2535). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล.
- _____. (2544). คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 2-3. (พิมพ์ครั้งที่ 10).
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อัคราทร จุฬารัตน์. (2542). การตีความกฎหมาย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์กฎหมายไทย.

บทความ

- คณิต ฒ นคร. (มีนาคม. 2546). “การดำเนินคดีของพนักงานอัยการและคำพิพากษาของศาลใน
คดีข้อเท็จจริงที่จังหวัดบุรีรัมย์”. วารสารนิติศาสตร์. ฉบับที่ 1. ปีที่ 33. หน้า 1-18.
- _____. (2527). “การตีความกฎหมาย”. วารสารนิติศาสตร์. ฉบับที่ 9. ปีที่ 14. หน้า 57-
64.
- _____. (มกราคม. 2523). “คุณธรรมทางกฎหมายกับการใช้กฎหมายอาญา”. วารสาร
อัยการ. ฉบับที่ 25. ปีที่ 3. หน้า 56-61.
- _____. (2525). “หมายเหตุท้ายคำชี้ขาดความเห็นแย้งของอธิบดีกรมอัยการ”. อัยการ
นิเทศ. ฉบับที่ 1. ปีที่ 44. หน้า 20-21.
- ไพจิตร ปุญญพันธ์. (พฤศจิกายน. 2502). “รับของโจร (ตอน 1-2)”. ดุลพาห. ปีที่ 6. เล่ม 11.
หน้า 911.
- _____. (ธันวาคม. 2502). “รับของโจร (ตอน 3-6)”. ดุลพาห. เล่มที่ 12. ปีที่
6. หน้า 974.

แสวง บุญเฉลิมวิภาส. (กันยายน-ธันวาคม. 2552). “ปัญหาการยุติข้อเท็จจริงและปรับใช้หลักกฎหมายเพื่อคุ้มครองประชาชนและประโยชน์ของชาติ”. ดุลพาห. เล่มที่ 3. ปีที่ 56. หน้า 50-59.

สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. (2530). “การกระทำโดยจำเป็น : เหตุที่ผู้กระทำความผิดสามารถทำได้ตามกฎหมายอาญาฝรั่งเศส”. วารสารนิติศาสตร์. ฉบับที่ 3. ปีที่ 17. หน้า 143-144.

วิทยานิพนธ์

กนิษฐา ชิตช่าง. (2533). มูลเหตุของการร่างกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เฉลิมชัยศรี เพ็ญตระกูลชัย. (2552). การคุ้มครองเกียรติ : ศึกษาคุณธรรมทางกฎหมายในความผิดฐานดูหมิ่นเปรียบเทียบความผิดฐานหมิ่นประมาท. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

นภารัตน์ กิมทรง. (2550). ความผิดฐานรับของโจร : กรณีการนำทรัพย์สินกลับคืนเจ้าของ วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

มานิต กองธนสุวรรณ. (2543). ความผิดฐานรับของโจร : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างระบบคอมมอนลอว์และระบบซีวิลลอว์ กับกฎหมายไทย. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

แสวง บุญเฉลิมวิภาส. (2524). ปัญหาเจตนาในกฎหมายอาญา. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุรเศรษฐ์ หน้างาม. (2549). นิติวิธีกับการวินิจฉัยความผิดอาญาของไทย. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

อรรถสิทธิ์ ชื่นสงวน. (2525). ความผิดฐานรับของโจร. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อื่นๆ

<http://en.wikipedia.org/wiki/Dishonestly>. 15 August 2012.

http://elib.coj.go.th/Ebook/data/ptk/ptk2555_1_3.pdf.

<http://www.law.tu.ac.th/news/2551/April/ความสำคัญของการตีความในวิชาชีพกฎหมาย.pdf>.

<http://www.prasong.com/กฎหมาย/2/112-8>.

ภาษาต่างประเทศ

BOOK

Ashworth, Andrew. (2006). **Principle of Criminal Law**. 5th ed.. New York: Oxford University Press Inc.

Cremona, Marise. (2005). **Criminal Law**. New York : Palgrave Macmillan.

Dubber, Markus D. (2006). **Comparative Criminal Law**. Oxford Handbook of Comparative Law.

Elliott, D.W. and Allen, Michael J. (1993). **Elliott and Wood's Casebook on Criminal Law**. 6th edition. London : Sweet & Maxwell.

Fletcher, George P. (1978). **Rethinking Criminal Law**. 2nd edition. Boston : Little Brown and Company Limited.

Gile, Mariann. (1996). **Criminal Law in a Nutshell**. 4th edition. London : Sweet & Maxwell.

Herring, Jonathan. (2004). **Criminal Law : text, cases, and materials**. Oxford : Oxford University Press.

Lafave, Wayne R. and Scott, Austin W. (1972). **Handbook on Criminal Law**. Minnesota:West Publishing co..

Mayaud, Yves. (2006). **Code Pénal**. Paris : Dalloz.

Molan, Michael T. (2003). **Criminal law : textbook**. 4th edition. London : OldBailey Press.

Perkin, Rollin M. (1969). **Criminal Law**. New York : The Foundation Press, Inc..

Article

Luis Ernesto Chiesa Aponte. (2007). "Normative Gaps in the Criminal Law : A Reasons of Wrongdoing". **New Criminal Law Review Winter, Article 102**.

Theodor Schilling. (2008). "Language Rights in The European Union". **German Law Journal**.

Christoph J.M. Safferling. (2009). "Europe as Transnational Law – A Criminal law for Europe :
Between National Heritage and Transnational Necessities". **German Law Journal**.

Thesis

Dubber, Markus D. (2005). **Theory of Crime and Punishment in German Criminal Law**.
Buffalo Legal Studies Research Paper Faculty of Law. University of Toronto.